

တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ

လါမုၢ်သ့သီ, ၂၀၁၉န့ၣ် / KHRG လံာ်ကတြၢ်နီၣ်ဂံၢ်-18-126-11

ဘျဲးဒဲၣ်ကီၢ်ရၢၣ် တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ: တန့ၣ်သးယံၤအလုယီၤဒိပနံၣ်ဟံးဆူၣ်န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်
လၢမုၢ်လါကီၢ်ဆၣ်ဖဲလါဒံၣ်ဖဲဘၣ် ၂၀၁၈န့ၣ်

ဖဲ ၂၀၀၄ န့ၣ်န့ၣ် လီၢ်ကဝီၤကမ္ဘာ်လၢ ယ---သဝီတဖၣ်ဘၣ်တၢ်နီၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်အဲၣ်သ့ၣ်လၢသဝီပှၤ မုၢ်လၢတန့ၣ်သးယံၤ
အလုယီၤဒိပနံၣ်¹ဟံးဆူၣ်ကွံာ် အဲၣ်သ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ခဲလၢာ် ၄၅၀ အ့ၣ်ကၢၣ်ဖဲသဝီပှၤအယံၤန့ၣ်လီၤ. ဒိပနံၣ်အံၤအကစၢ်မုၢ်ဝဲ (NLD)
လီၢ်ကဝီၤ ပၤလံာ်မၤကရၢဖိ ဒီယံၤယံၤခါအတၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၇ န့ၣ်န့ၣ် လီၢ်ကဝီၤကမ္ဘာ်တဖၣ် တၢ်ပျဲးဟဲက့ၤ အဲၣ်သ့ၣ်ဆူၣ်သဝီပှၤ
ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤက့ၤအဲၣ်သ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ထဲ ၁၅၀ အ့ၣ်ကၢၣ်ဖဲ လၢကသ့ၣ်လီၤက့ၤ တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
ခဲအံၤအဲၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သကၢ်ဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲကွံာ်တၢ်ယံးတၢ်စုၤဒီးတၢ်အိၣ်ဖျိအိၣ်ယာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.²

(၁) တပတီၢ်-တၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး

တၢ်ကဲထီၣ်သးအကလုာ်	ဒိပနံၣ်တၢ်ဟံးဆူၣ်န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်
တၢ်ကဲထီၣ်သးမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီ	
တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ (သဝီ, ကရူၤ, ကီၢ်ဆၣ်, ကီၢ်ရၢၣ်)	ယ---သဝီ, အ---ကရူၤ, လၢမုၢ်လါကီၢ်ဆၣ်, ဘျဲးဒဲၣ်ကီၢ်ရၢၣ်

ပှၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်တကၤအဂ့ၢ်အကျိၤ	
မံၤ	စီပ---
သးန့ၣ်	၇၃န့ၣ်
မုၢ် ခါ	ခါ
ကလုာ်	ကညီ
ဟံၣ်ဖိလီၤဖိအိၣ် တအိၣ်	အိၣ်
တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ	တၢ်မၤဒီးလဲ

¹ တန့ၣ်သးရံၤအလုယီၤဒိပနံၣ်တၢ်ဆဲးလီၤမံာ်အနီၣ်ဂံၢ်မုၢ်ဝဲ-၁၁၉၂၅၉၈၁၉-ယုကွၢ်အါထီၣ်ဒိပနံၣ်အံၤအဂ့ၢ်ဖဲအံၤ.

² လံာ်တၢ်ကစီၣ်တဘျီအံၤဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ဒီးန့ၣ်အံၤဖဲ လါဒံၣ်ဖဲဘၣ် ၂၀၁၈ န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဆူၣ်ထီၣ်အံၤလၢ ဘျဲးဒဲၣ်ကီၢ်ရၢၣ် လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိတကၤလၢ KHRG ဟံးစုန့ၣ်ကျဲတုၢ်အံၤ
လၢကမၤနီၣ်မၤယါ တၢ်မၤဘၣ်ဒိပှၤဂွံဝိခွဲးယာ်လၢကဲထီၣ်သးဖဲလီၢ်ကဝီၤပှၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်အမံၤ, အတၢ် ဂီၤဒီး
တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဘၣ်သးလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘါ	ခရၢ်ဖိ
အိၣ်ဆိးဒုသဝီ	ယ---သဝီ

ပုၤလၢအမၤအပယုၤတၢ်တကၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤ			
မံၤ	လိာ်လၢ	ဒီပနံၣ်	အိၣ်သ့ၣ်လီၤသးလိာ်ကျဲၤ
အူအိၤလ့ၤ (ငလ့ၤ)	ဒီပနံၣ်ကစၢ်	တနုၤသၢယံၤအလုၤယီၤဒီပနံၣ်	ဒဝါဝါ

(၂)ပတီၢ်တပတီၢ်-တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကံၢ်အစီ

၁.ရဲပုၤနဟံးန့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ်သးတခါအံၤတဆီဘၣ်တဆီတက့ၢ်.
ယ (KHRG)ပျီပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိ)ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကစီၣ်အံၤလၢ အ---ဟီၣ်ကဝီၤသဝီဖိအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံယလဲၤ ထံၣ်လိာ်တဲသကိးတၢ်ဒီး လိာ်ကဝီၤဖိယုၤလၢ အဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ် ဘၣ်တၢ်ဟံးဆူၣ် အံၤဖဲ ယ---သဝီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွဲးနီၣ်ပုၤလၢဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤတကၢ်စုၣ်စုၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအမ့ၢ်အတီၤလၢကျဲၤလဲၣ်.
ပုၤဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ပုၤလၢအလဲၤခိဖျိဘၣ်တၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

(၃)ပတီၢ်တပတီၢ်-ဟံၣ်ဖျါတၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤလၢလၢပျဲၤပျဲၤတက့ၢ်

ဟံၣ်ဖျါတၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤလၢလၢပျဲၤပျဲၤတက့ၢ်.
ဖဲ ၁၉၉၅ နံၣ်န့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အယိၤလိာ်ကဝီၤသဝီဖိလၢ ယ---သဝီဘၣ်တၢ်နီၣ်ဆူၣ်ကွံာ်အဝဲသ့ၣ် လၢ ကသုးလိာ်သုးကျဲဆူ အ---သဝီ န့ၣ်လီၤ. ဖဲနံၣ်အဝဲန့ၣ် လိာ်ကဝီၤကမ့ၢ်ဖိ အဂၤတဆံဘျီၣ် ဘၣ်တၢ်မၤ သံကွံာ်အံၤဖဲ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤဝံၤပိတၢ်လၢ ကီၢ်ပယီၤသုးဖိတဖၣ်အကျိၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအယိၤ သဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ပျံၤဘၣ်ဖုးတၢ်ဒီး လိာ်ကဝီၤ သဝီဖိအါဒ်အါဂၤ ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖျိးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ ၁၉၉၆ နံၣ်တုၤလၢ ၂၀၀၁နံၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ယုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဆူ ဟ---သဝီ ဒီးက့ၢ်အိၣ်ဆိး က့ၢ်ဆူ ယ---သဝီဖဲ ၂၀၀၂နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၄နံၣ်န့ၣ် တနုၤသၢယံၤအလုၤယီၤဒီပနံၣ် (တနုၤသၢရီၤအလုၤဒုးရောၣ်ကုမလဏီ)လၢအမၤဝဲရီၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ် တၢ်ဖျိးမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွံာ်တဖၣ်အံၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွံာ်လိာ်ကဝီၤပုၤတတဖဲယ---သဝီအဟီၣ်ကခိၣ်ကပံၣ်ခဲလၢာ်ဒ်သိးဒီး ကသုၣ်လီၤဖျိးလီၤရီၤဘၣ်ထူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွံာ် လိာ်ကဝီၤသဝီဖိ အဟီၣ်ခိၣ် ၄၅၀ အူကၢ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်သၢပူၤခံပူၤန့ၣ် အိၣ်ပျဲၤဒီးတၢ်ထူၣ်တၢ်ဘိလၢ သဝီဖိသ့ၣ်လီၤ ဟံၣ်အိၣ်သိးကမၤန့ၢ်ကျိၣ်စ့ တၢ်ဟဲန့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီပနံၣ်တဖၣ်အံၤ နီၤဟးထီၣ်ကွံာ်စ့ၢ်ကိး လိာ်ကဝီၤကမ့ၢ်ဖိ လၢအဟဲက့ၢ်န့ၢ်လီၤအိၣ်ဆိးက့ၢ်လၢသဝီအံၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ, အဝဲသ့ၣ်တဟ့ၣ်စ့ အိၣ်လိးလၢ သဝီဖိတဖၣ်အံၤအဂီၢ်ဘၣ်. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တအိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်လံာ်အုၣ်သးဘၣ်ဆၣ် အဝဲ သ့ၣ် အိၣ်ဆိးဖံးမၤအိၣ်တုၢ်လံ တၢ်ဖဲတၢ်လိာ်အံၤလၢမိၢ်ပၢ်ဖဲအစီၤလံၤလံၤန့ၣ်လီၤ. လိာ်ကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တအိၣ်ဒီးဟံၣ်တုၢ်ကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ် ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်လၢဒီပနံၣ်တခါ ကကိးန့ၢ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် သုးတဖၣ် ဒ်သိးကဟဲမၤပျံၤမၤဖုးဒီး နီၤဟးထီၣ်ကွံာ်အဝဲသ့ၣ်အယိၤ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယုၢ်ထီၣ်ကွံာ်ဝဲလၢသဝီ ပူၤန့ၣ်လီၤ.

တနင်္သာယာအလှူယီဒီပနံအံဘဉ်တံပအီလ၊ အူအီလ (ဦးအောငုလင်း)ဒီး ဒီယံယံ ခွါ (ဒေုရီရီခီ) လာအအိဉ်ဆိးဝဲဝဲ ဒဲဝဲဝဲအံန့ဉ်လီ။ ဒီယံယံခွါအံ မှာဝဲ N.L.D တနီသရံဉ်ကီခိ ပဉ်လံဉ်မဉ်ဘျီဉ်ဒိဉ်ကရုဖိတကန့ဉ်လီ။

သဝီဖိလာအဘဉ်တံနီဆုဉ်အီဝဲ ၂၀၀၄ တု၊ ၂၀၁၀နံအပူတဖဉ်အံန့ဉ် လဲအိဉ်ဆိးကဒုဝဲဝဲ လ--- သဝီအယာန့ဉ်လီ။ ဝဲ ၂၀၁၀ နံန့ဉ်, သဝီဖိသုဉ်တဖဉ်အံ လဲယုအိဉ်ကဒုကဒီးဝဲဆူ အ---သဝီဒီး အိဉ်ဆိးဝဲဝဲန့ဉ်တု၊ ၂၀၁၇နံန့ဉ်လီ။ သဝီဖိလာအအိဉ်ဆိးဝဲ အ--- သဝီတဖဉ် ဒီးန့ဉ်ဘဉ်ပုဂံဝီတံ ဆိဉ်ထွဲမၤစၤလၢ ခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်ပဒိဉ်အအိဉ်ဒ်အမ့ဉ် ဟုသး, ဝဲဘီ, သိ ဒီး စိဉ်လဉ်ဘုဉ်ဘဉ် (solar panel) သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ။ ဘဉ်ဆဉ် တံဆိဉ်ထွဲမၤစၤတဖဉ်အံ တမ့ဉ်တံလၢအမၤလၢပုဉ်သဝီဖိတဖဉ် တနံဘဉ်တနံ အတံလိဉ်ခဲလၢဘဉ်အယိ အဝဲသုဉ်တနီဘဉ်ယုဖံးယုမၤတံမၤဒီးလဲ (နေ/စး) လၢတနံဘဉ် တနံအဂီၢ်န့ဉ်လီ။ ဝဲ ၂၀၁၄ နံန့ဉ်, အဝဲသုဉ် တိဉ်ဖျါထီဉ်တံဂံအံဆူ ကညီပုဂံဝီကိတိလၢ တနီ သရံဉ်ကီခိအပူန့ဉ်လီ။ ဝဲ ၂၀၁၇ နံန့ဉ်ကတံန့ဉ်, ကီပယီပဒိဉ်သုးကျဲဟ့ဉ်ကုဟီဉ်ခိဉ် ၁၅၀ အူကံ လၢလီၢ်ကဝီကမ့ဉ်တဖဉ်ကအိဉ်ဆိးကုဝဲအဂီၢ်န့ဉ်လီ။ ဘဉ်ဆဉ်ဒီး ဟီဉ်ခိဉ်သုဉ်တဖဉ်အံ အါတက့ဉ် အိဉ်ပုဝဲဒီးရီဘဉ်ထုဉ်လၢဒီပနံသုဉ်လီၤဟံအီသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ။

လာတံန့ဉ်အယိဝဲ ၂၀၁၇ ဒီး ၂၀၁၈ နံန့ဉ်, ဟံဉ်ဖျါတနီကုန့ဉ်အိဉ်ဆိးဘဉ်ကုဝဲဆူ ယ---သဝီ အပူဒီး သဝီဖိအကတဖဉ်တခိသုးလီၢ်သုးကျဲကဒီးဆူတံလီၢ်အကတတီန့ဉ်လီ။ခဲအံဝဲယ---သဝီအပူန့ဉ်ဟံဉ်ဖျါ ခဲလၢအိဉ်ဝဲ ၃၆ န့ဉ်ဒီး ပုနီဉ်ဂံခဲလၢအိဉ်ဝဲ ၁၈၇ န့ဉ်လီ။ ဟံဉ်ဖျါတနီစုဉ်စုဉ် ဘဉ်တံဟ့ဉ်လီအဝဲသုဉ် ဟီဉ်ခိဉ် ၂ အူကံ ဒီးအဝဲသုဉ်ဘဉ်ကျိကွံဝဲရီဘဉ်ထုဉ်ဒီး မၤပျီကွံဟီဉ်ခိဉ် လီၢ်သုဉ်တဖဉ်အံ လၢကတုထီဉ် ဟံဉ်ယိတံအိဉ်ဆိးလီၢ်အဂီၢ်န့ဉ်လီ။ ဘဉ်ဆဉ်သန့ကု, လီၢ်ကဝီဖိလၢ အဟဲကုအိဉ်ဆိးတဖဉ်အံ တအိဉ်ဒီး ဟီဉ်ခိဉ်ကပံလၢလၢပုဉ်လၢ ကသုဉ်အိဉ်ဖျးအိဉ်ဒီး လုအိဉ်နီခိ သးသမူအဂီၢ်ဘဉ်. အါဒဉ်တံတက့ဉ်အဝဲသုဉ်ကျိန့ဉ်ဝဲထုဉ်တဖဉ်ဒီးထုဆါဝဲချိဉ်ဒ်သိးကပူအိဉ်ဟုသးအဂီၢ်န့ဉ်လီ။ပုတနီတခိ ဒီးသန့ထီဉ်အတံလုအိဉ်နီခိ သးသမူလၢ တံမၤဒီးလဲဝဲအအိဉ်ဝဲအသိးဒီး ဒီးန့ဉ်ဘဉ်ဝဲ အဘူးအလဲ တနံ ၅,၀၀၀ကွးန့ဉ်လီ။

မ့ဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ကပံတံသုဉ်တံဖျးလီၢ်တအိဉ်ဘဉ်အယိ, လီၢ်ကဝီဖိတဖဉ် ဘဉ်အိဉ်မူဝဲဖျိဉ်ဖျိဉ်ယံယံ န့ဉ်လီ။ လီၢ်ကဝီဖိလၢ ယ---သဝီတဖဉ် ဘဉ်ကွံဆဉ်မဲဒီး တံအိဉ်တံအီတကူတလၢဒီး တံအိဉ်ဆိး လီၢ်လၢတံဘဉ်တံဘၢတအိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီ။ အဝဲသုဉ်တအိဉ်ဒီး တံဟးလီၢ်ဂုၤဂုၤဘဉ်ဘဉ်. အဝဲသုဉ် ကျိဉ်စုတအိဉ်လၢ ကပူပုပီ လၢကဒီသအပစိဉ်ဒီးတံညါဂီၢ်တံဆါအဂီၢ်စုကိးဘဉ်န့ဉ်လီ။ အါန့ဉ်အန့ဉ်, အဝဲသုဉ်တအိဉ်ဒီး ဆုဉ်ချတံအံးထွဲကွံထွဲလၢ လီၢ်ကဝီန့ဉ်အပူဘဉ် ဒီး တဒီးန့ဉ်ဘဉ်ထံ လၢလၢပုဉ်လၢ ဘဉ်မ့ဉ်လၢ ထံကမ့ဉ်စုကိး တအိဉ်ကူအိဉ်လၢဘဉ်အယိန့ဉ်လီ။ ညီနီအဝဲသုဉ် ဟံးန့ဉ်ထံလၢထံကျိပူ ဘဉ်ဆဉ် ထံသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်ဟီဉ်ခိဉ်မး အယိကဲထီဉ်တံကိတံခဲလၢ ကသုဉ်လၢဟံဉ်ပူယိပူဒီး တံဖိအိဉ် တုအိဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီ။ မ့ဉ်လၢတံမၤလိကွံ တအိဉ်နီတဖျါဘဉ်အယိ, ဖိသဉ်တဖဉ် တမၤလိမၤဒီးဘဉ် တံကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သုဘဉ် ဒီးအဝဲသုဉ်ကထီဉ်ဘဉ်ကွံအဂီၢ်ဘဉ်လဲဝဲဆူသဝီအက လၢအအိဉ်ယံဒီး အဝဲ သုဉ်တံအိဉ်တံဆိးအလီၢ်န့ဉ်လီ။

(၄)ပတီၢ်တပတီၢ်-တံယုန့ဉ်အခွဲး

မ့ဉ်ပုလၢအတုၢ်ဘဉ်တံဖဉ် ဟ့ဉ်ပုတံခွဲးတံယံလၢပကသုတံဂုၢ်တံကျိတခါအံၤမၤ, ဟ့ဉ်ပုတံခွဲး တံယံလၢပကသုတံဂုၢ်အံၤလၢကျဲဒ်လဲဉ်.

ပုတုၢ်ဘဉ်တံတကအံၤဟ့ဉ်ပု(KHRG)တံပျဲလၢပကသုတံကစီဉ်အံၤန့ဉ်လီ။